

శ్రీ రస్తు

సుమతిరోతకము

మూలము.

ది ఓరియెంట్ పబ్లిషింగ్ కంపెనీ, (రిజిస్టర్డ్)

హెడ్డాఫీసు:— తెనాలి.

బ్రాంచస్:— గుంటూరు, మద్రాసు, బెజవాడ.

కాపీరైట్]

[వెల 0-1-0.

శ్రీ ర స్తు .

సూమ తి శ త క ము .

- క. శ్రీరాముని దయచేతను
నారూఢిగ సకల జనులు • నౌరాయనఁగా
ధారాశమైన నీతులు
నోహరఁగ జవులుపుట్ట • నుడివెద సుమతీ. 1
- క. అక్కటకు రానిచుట్టము
మ్రొక్కిన వరమినివేల్పు • మోహరమునఁ దా
నెక్కిన బొటని గుఱ్ఱము
గ్రక్కున విడువంగవలయుఁ • గదరా సుమతీ. 2
- క. అడిగిన జీతంబియ్యని
మిడిమేలపు దొరనుగొల్పి • మిడుకుటకంఠెన్
వడిగల యెద్దులఁ గట్టుక
మడిదున్నుక బ్రతుకవచ్చు • మహిలో సుమతీ. 3
- క. అడియాస కొలువుఁ గొలువకు
గుడిమణియము సేయఁబోకు • కుజనులతోడన్
విడువక కూరిమి సేయకు
మడవినిఁ దోడరయ కొంటి • నరుగకు సుమతీ. 4

క. అధరము గదలియుఁ గదలక

మధురములగు భాషలుడిగి ♦ మానావ్రతుడౌ
అధికార రోగపూరిత
బధిరాంతక శవముఁ జూడఁ ♦ బాపము సుమతీ.

5

క. అప్పకొని చేయువిభవము

ముప్పునఁ బ్రాయ పుటగాలు ♦ మూర్ఖుని తపము
దప్పరయని నృపురాజ్యము
చెప్పరమై మీఁద గీడుఁ ♦ చెచ్చర సుమతీ.

6

క. అప్పిచ్చువాఁడు వైద్యుడు

నెప్పుడు నెడఁగక పాలు ♦ నేలును ద్విజుఁడు
జొప్పడిన యూరనుండుము
చొప్పడ కున్నట్టియూరు ♦ సొరకుము సుమతీ.

7

క. అల్లుని మ చితన బును

గొల్లని సాహిత్యవిద్య ♦ కోమలి నిజమున్
బొల్లన దాచిన బియ్యముఁ
చెల్లని కాకులును లేవు ♦ నెలియుము సుమతీ.

8

క. ఆకొన్నకూడె యమృతము

తాకొంచక నిచ్చువాడె శ దాత ధరిత్రిన్
సోఁకోర్పువాడె మనుజుఁడు
శేకునగలవాడె పరి ♦ త్తిలకుఁడు సుమతీ.

9

క. ఆకలి యుడుగని కడుపును

నేకటియగు లాజపడుపు ♦ విడువని వ్రతుకున్
ప్రభాకొన్నఁ నూతియుదకము
మేకలపాడియును రోత ♦ మేదిని సుమతీ.

10

- క. ఇచ్చునదె విద్య రణమునఁ
జొచ్చునదె మగతనాబు ♦ సుకవీశ్వరులన్
మెచ్చునదె నేర్పు వాడుకు
వచ్చునదే కీడు సుమ్ము ♦ వసుధను సుమతీ. 11
- క. ఇమ్ముగఁ జదువని నోరుచు
నమ్మాయని పిలిచి యన్న ♦ మడుగని నోరుచు
దమ్ములఁ బిలువని నోరుచు
గుమ్మరి మనుద్రవ్వినట్టి ♦ గుఱుర సుమతీ. 12
- క. ఉడుముండదె నూతేజును
బడి యుండదె పేర్కొనాము ♦ బహిరూతేజున్
మడువునఁ గొక్కెర యుండదె
కడునిలఁ బురుషార్థపరుడు ♦ గావలె సుమతీ. 13
- క. ఉత్తమగుణములు నీచున
కెత్తెఱుగునఁ గలుగ నేర్పు ♦ నెయ్యెడల చా
నెత్తిచ్చి కరఁగి పోసిన
నిత్తడి బ గరమగునె ♦ యిలల్లో సుమతీ. 14
- క. ఉదకము ద్రావెడు హయమును
మదమున నుప్పుగుచ్చుడు ♦ మజ్జేభ బుజ్
మొదవుకడ నున్న నృషభము
జదువని యా నీచుకడకుఁ ♦ జనకుర సుమతీ. 15
- క. ఉపకారికి నుపకారము
విపరీతము గాదునేయ ♦ వివరింపంగా
నపకారికి నుపకారము
నెవమెన్నక నేయువాడు ♦ నేర్పరి సుమతీ. 16

- క. ఉపమింప మొదలు తియ్యన
కపటం బెడనెడను జెఱకు ♦ తైవడినేసో
నెపములు వెదకును గడపటం
గపటపుదుర్జానిపొందు ♦ గదరా సుమతీ. 17
- క. ఎప్పటికెయ్యది ప్రస్తుత
మప్పటికా మాటలాడి ♦ యన్యులమనముల్
నొప్పించక తానొవ్వక
తప్పించుక తిరుగువాడె ♦ ధన్యుడు సుమతీ. 18
- క. ఎప్పుడు దప్పులు వెదకెడు
నప్పురుషునిఁ గొల్వొగూడ ♦ దది యెట్లన్నన్
సర్పిలు పడగనీడను
గప్పువని చిన విధంబు ♦ గదరా సుమతీ. 19
- క. ఎప్పుడు సంపద కలిగిన
నప్పుడు బంధువులు వత్తు ♦ రది యెట్లన్నన్
దెప్పలుగఁ జెఱువునిడిన
కప్పులు పదివేలుచేరు ♦ గదరా సుమతీ. 20
- క. ఏఱకుమీ కసుగాయలు
దూఱకుమీ బాధుజనుల ♦ దోషముసుమ్మొ
పాఱకుమీ రణమందున
మీఱకుమీ గురుప్రనాజ్ఞ ♦ మేదిని సుమతీ. 21
- క. ఒకయూరికి నొక కరణము
నొకతీర్పుదైనఁ గాక ♦ నొగిందఱుచైనన్
గకవికలు గాకయుడునె
సకలఁబును గొట్టవడక ♦ సహజము సుమతీ. 22

- క. బల్లనిసతి నొల్లనివతి
నొల్లని చెలికాని విడువ ♦ నొల్లనివాడే
గొల్లండుకాక ధరలో
గొల్లండును గొల్లంఁజ్ఞానె ♦ గుణమున సుమతీ. 23
- క. ఓడల బండ్లును వచ్చును
ఓడలు నాబండ్లమీఁద ♦ నొప్పుగ వచ్చున్
ఓడలు బండ్లునువలెనే
వాడంబడం గలిమిలేమి ♦ వసుధను సుమతీ. 24
- క. కడు బలవ త్కూడైనను
బుడమిని గ్రొంచుంపుకొలె ♦ బుట్టిన యింటం
దడిపుండ నిచ్చెనేనియు
బడుపుగ నెగడికే దానె ♦ పంపుట సుమతీ. 25
- క. కనకపు సింహాసనమున
శునకముం గూర్చుండబెట్టి ♦ శుభలగ్నమునా
దొనరంగె బట్టముగట్టిన
నెనుకట్టగుణ మేలమాను ♦ వినురా సుమతీ. 26
- క. కప్పకు వారిగొల్లైనను
సప్పమాకు గోగమైన ♦ సప్త తులువైనన్
ముప్పస దరివ్రానైనను
తప్పదు ముక్కోళ మగుట ♦ తథ్యము సుమతీ. 27
- క. కమలములు నీటబాసిన
గమలాపుని నక్కపోకి ♦ కమలినభంగిన్
దమతను నెలపులు దప్పిన
దమమిత్రులు శత్రుతాట ♦ తథ్యము సుమతీ. 28

- క. కరణముఁ గరణము నమ్మిస
మరణాతక మానుగాని • మనలేడుసుమా
కరణము దన సరికరణము
మఱి నమ్మక మర్మమిక • మనవలె సుమతీ. 29
- క. కరణముల ననుసరింపక
విరసఁబునఁ దిన్నట్టిది • వికటిచుజుమి
యిరుసునఁ గొడవఁ బెట్టక
పనమేర్వెరు బడియెనఁ • బారదా సుమతీ. 30
- క. కరణము నాపై యున్నను
గరి మర ముడిగినను బాము • గజవకయున్నె
ధరిఁ దేలు మీట కున్నను
గని మరుగుగ లెక్కగొనరు • గదరా సుమతీ. 31
- క. కసుగాయఁ గజచి చూచిన
మసలక దనయెగురు గాక • మఘురబగు నా
పన గలుగు యువతులుండగఁ
బసిబొలలఁ బొందువాఁడు • పసరము సుమతీ. 32
- క. కమిగాని నానివ్రాతయు
నవరస భావములులేని • నాతుల వలపు
దక్షిణి చగు పదిలేయని
నివిధాయఁ కోశలలు • వృథరా సుమతీ. 33
- క. కాదనుమి గున్న గట్టి
పోదుసుమి కీర్తికాత • పొదిపెదపక
వాదనుమి యస్మిచ్చుట
లేదుసుమి సతులవలపు • లేశము సుమతీ. 34

క. కాముకుండు దనిసి విడిచిన

కోమలిం బరసిటుడు గవయం ♦ జేరుట యెల్ల
ప్రేమమునం జెఱకుపిప్పికి
చీమలు నెసమూగనట్లు ♦ సిద్ధము సుమతీ.

35

క. కారణము లేని నగవును

బేరణమును లేని లేమ ♦ పృథ్వీస్థలింగం
బూరణము లేని బూరెయు
వీరణములు లేని పెగ్గి ♦ వృథా సుమతీ.

36

క. కులకౌతతోడ నెప్పుడు

గలహింపకు వట్టితప్పు ♦ ఘటియింపకుటూ
కలక క క-టకన్న
గొలిపన సిరియి-ట నుడ ♦ నొల్లగు సుమతీ.

37

క. కూర్మిగల దిసములలో

నేరము లేన్నడును గలుగి ♦ నేరపు మోటుయా
కూర్మి పరిసరజనను
నేరములే తోచుచుండు ♦ నిక్కము సుమతీ.

38

క. కొంచెపు ననుసంగింపచే

న చిత్రమగిం గీడువచ్చు ♦ నదియెట్లెన్నె
చిత్తు న్నల్లకుట్టిన
మగచమునకు జేరువచ్చు ♦ మహిలో సుమతీ.

39

క. కొక్కోక మెల్ల జపింప

చక్కనివాడైన రాజు ♦ చాత్రుండైనక
యిక్కలి నొక్కము లీయ్యకి
చిక్కదురా నారకాత ♦ నిదము సుమతీ.

40

- క. కొఱగాని కొడుకు పుట్టిన
 గొఱగామియె కాను తండ్రి ♦ గుణములఁజెఱుచుం
 జెఱుకుతుద వెన్ను పుట్టినఁ
 జెఱుకునఁ దీపెల్లజెఱుచు ♦ సిద్ధము సుమతీ. 41
- క. కోమలి విశ్వాసంబును
 బాములతోఁ జెలిమి యన్య ♦ భామలవలపున్
 వేముల తియ్యదనంబును
 భూమీశుల నమ్మికలను ♦ బొంకుర సుమతీ. 42
- క. గడనగల మగనిఁ జూచిన
 నడుగడుగున మడుగు లిడుచు ♦ రతివలు దమలో
 గడ నుడుగు మగనిఁ జూచిన
 నడుపీచుగు నచ్చెననుచు ♦ నగుదురు సుమతీ. 43
- క. చిత్రింపకు కడచినపని
 క్రితులు నలతు రని నమ్మ ♦ కెంతయు మదిలో
 సంతఃపుర కాంతలతో
 మాతనమాలు మానుమిదియె ♦ మతముర సుమతీ. 44
- క. చీమలు పెట్టిన పుట్టలు
 పాముల కిరనైనయట్లు ♦ పామరుఁడు దగన్
 హేమంబుఁ గూడఁ జెట్టిన
 భూమీశులపాలఁ జేరు ♦ భువిలో సుమతీ. 45
- క. చుట్టములు గానివారలు
 చుట్టములము నీకటంచు ♦ సొపుదలిర్పన్
 నెట్టుకొని యాశ్రయితురు
 గట్టిగ ద్రవ్యంబు గలుగఁ ♦ గదరా సుమతీ. 46

- క. చేతులకుఁ దొడవు దానము
భూతలనాధులకుఁ దొడవు ♦ బొంకమిధరలో
నీతియ తొడ వెవ్వారికి
నాతికి మానగు తొడవు ♦ నయముగ సుమతీ. 47
- క. తడ వోర్వక యొడలోర్వక
కడువేగం బడిచిపడినఁ గార్వంబగు నే
తడవోర్చిన నొడలోర్చినఁ
చెడిపోయిన కార్వమెల్లఁ ♦ జేకురు సుమతీ. 48
- క. తనకోపమె తనశత్రువు
తన శాంతమె తనకురక్షు ♦ దయచుట్టంబొఁ
దనసంతోషమె స్వర్గము
తనదూఱుమె నరకిమండ్రు ♦ తభ్యము సుమతీ. 49
- క. తనయూరి తపసితనమును
దనపుత్రుని విద్యపెంపుఁ ♦ దనసతిరూపు
దన పెరిటిచ్చెట్టుమందును
మనసున వణింపరెట్టి ♦ మనుజులు సుమతీ. 50
- క. తనకలిమి యింద్రభోగము
తనలేమియె సంపల్లోక ♦ దాడిద్ర్యంబున్
తనచావు జగత్ప్రళయము
తనువలచిన యనియె రాధ ♦ తభ్యము సుమతీ. 51
- క. తనవారు లేనిచోటను
జనవింతుక లేనిచోట ♦ జగడముచోటన్
అనుమానమైన చోటను
మనుజునకును నిలువదగదు ♦ మహిలో సుమతీ. 52

క. తమలము సేయనినోరును

నిమతులతోఁ జెలిమిసేసి • వెతబడు తెలివిన్
గమలములు లేనికొలఁకును
హిమధాముఁడు లేనిరాత్రి • హీనము సుమతీ.

53

క. తలనుఁడు నిషము ఫణికిని

వెలయఁగా దోకనుఁడు • నృశ్చికమునకున్
దలతోఁక యనకయుండును
ఖలునకు నిలువెల్ల విషము • గదరా సుమతీ.

54

క. తలపొడుగు ధనముఁబోసిన

వెలయాలికి నిజములేకు • వినగింపఁగాఁ
దల దడవి బాస జేసిన
వెలయాలిని నమ్మరాదు • నినురా సుమతీ.

55

క. తలమాసిన నొలుమాసిన

నలువలు మాసినను బ్రాణ • వల్లభునైనన్
గులకాంత ధైర్యరోతురు
పిలికింపఁగ భూమిలోన్ • దిగముగ సుమతీ.

56

క. తాను భుజింపని యర్థము

మాననహఁ జేరుగొంత • మఱి భాగతిమాఁ
గానల సగలుగూర్చిన
దేనియ యొరుజేరునట్లు • భిరముగ సుమతీ.

57

క. దగ్గఱ కొండము సెప్పెడు

వైగడ పలుకులకు రాజు • ప్రియుడై మఱితా
నెక్కఁ బ్రజ కాచఁగ మట
బొగ్గులఁకై కల్పతరువు • బొడుచుట సుమతీ.

58

- క. ధనపతి సఖుడై యుడిన
నెనయగా శివుడు భిక్షు • మెత్తంగ వలసెన్
దనవారి కె తగిలిగిన
దసభాగ్యమె తనకుఁగాక • తథ్యము సుమతీ. 59
- క. ధీరులకుఁ జేయు మేలది
సాగి బగు నాచికేళ • సలిలము భంగిన్
గారనమును మఱివొందట
భూనిసంభాసనాము సగును • భువిలో సుమతీ. 60
- క. నడువకుమీ యెరు మొక్కట
గుడువకుమీ శత్రునిట • గూఁడిమిలోడన్
ముడువకుమీ పగధనముల
నుడువకుమీ మెఱుంగలచునను • నొవ్వగ సుమతీ. 61
- క. నమ్మకు ను శర జూడిర
నమ్మకు నుగిసాలినాని • నలు నెలయూలిన్
నమ్మకు నుగిడి నానిని
నమ్మకుమీ వామహస్త • నననిని సుమతీ. 62
- క. నయమునఁ బాలు బ్రావరు
భయమునను విషముపై న • భక్షి తురుగా
నయ సంతదోసకరియొ
భయమే చూపంగవలయు • బాగుగ సుమతీ. 63
- క. నరపతులు మేరదప్పిన
నిర మొప్పగ నిభవయిట • దీర్పఁదైవన్
నిరణము వైదికుడైనను
నరణాంతక మానుగాని • మానమ సుమతీ. 64

క. నవరసభావాలంకృత

కవితాగోష్ఠియును మధుర ♦ గానాబురు దా

నవివేకి కెంతఁజెప్పినఁ

జెవిటికి శంకూదిస్సల్లు ♦ సిద్ధము సుమతీ.

65

క. నవ్వకుమీ సభలోపల

నవ్వకుమీ తల్లిదండ్రుడి ♦ నాథులతోడన్

నవ్వకుమీ పరిసరితో

నవ్వకుమీ విప్రవరుల నయ ♦ మిది సుమతీ.

66

క. నీరే ప్రాణాధారము

నోరే రసభరితమైన ♦ నుడువుల కెల్లన్

నారియె నరులకు రత్నము

చీరయె శృంగారమండ్రు ♦ సిద్ధము సుమతీ.

67

క. పగ వల దెవ్వరితోడను

వగవగా నలనులేమి ♦ వచ్చిన వినపన్

పగనాడవలకు సభలను

మగునకు మనసిచ్చువలకు ♦ మహిమో సుమతీ.

68

క. పడతికడకుఁ దన్ను గూర్చిన

సతికడకును వేల్పుకడకు ♦ స్వగతు కడకున్

సుతుకటకు త్తచేతుల

మనిమతులు చనదు నీతి ♦ మార్గము సుమతీ.

69

క. పనిచేయు నెడల దాసియు

ననుభవమొన రంభ మెత్తి ♦ యాగోచనలన్

దనభక్తి యెడలఁ దల్లియు

ననఁ దన కులకారత యుండ ♦ సగురూ సుమతీ.

70

- క. పరనారీ సోదరుడై
పరధనముల కాసపడక ♦ పరులకు హితుడై
సరులు దను బాగడ నెగడక
పరు లలిగిన నలుగనతడు ♦ పరముడు సుమతీ. 71
- క. పరసతి కూటమి గోరకు
పరధనముల కాసపడకు ♦ బరునెంచకుమీ
సరిగాని గోష్ఠి నేయకు
సిరిచెడ చుట్టబుకడకు ♦ జేరకు సుమతీ. 72
- క. పరసతుల గోష్ఠి నుండిన
పురుషుడు గాంగేయుడైన ♦ భువి నిందపడుకొ
బరసతి సుశీలమైనను
బరుసంగతినున్న నిద ♦ పాలగు సుమతీ. 73
- క. ఒరునాత్మ దలచు సతి విడు
మఱుమాటలు పలుకు సతుల ♦ మన్నింపకుమీ
నెఱుపెఱుగిని భటునేలకు
తఱుమగ సతిగవయభోకు ♦ తగదార సుమతీ. 74
- క. పరుల కనిష్ఠము సెప్పకు
పొరుగిండ్లకు బనులులేక ♦ పోవకు మెప్పుడుం
బరుగడిసిన సతిగవయకు
మెఱిగియు బిగుసైన హయము ♦ నెక్కకు సుమతీ. 75
- క. పర్వముల సతుల గవయకు
ముక్తిశ్వరు కరుణ నమ్మి ♦ యుబ్బకు మదిలో
గర్వింప నాలింబెంపకు
నిర్వహణము లేనిచోట ♦ నిలువకు సుమతీ. 76

- క. పలుదోమి సేయు విడియము
తలగడిగిన నాటి నిద్ర ♦ తరుణుల యెడల
బొలయలుక నాటికూటమి
వెలయుతని నెప్పురాదు ♦ వినురా సుమతీ. 77
- క. పాటెఱుంగని పతి కొలువును
కూటంబున కెఱుకపడిని ♦ కోమలి రక్షయు
బేటెత్త జేయు చెలిమియు
నేటికి నెనురీదిన్బు ♦ లెన్నగ సుమతీ. 78
- క. పాలను గలసిన జలమును
బాలవిధంబుననె యుడు ♦ బరకీపంగా
బాలచవి జెఱుచు గావున
బాలసుండగు వానిపొందు ♦ వలహర సుమతీ. 79
- క. పాలసున్నకైన యాపద
జాలిబడి ప్తర్పదగమ ♦ స్వచ్ఛవక్తం
దేలగ్గి బడగ బట్టిన
మేలెఱుంగునె మీఱుగాక ♦ మేదిని సుమతీ. 80
- క. పిలువని పనులకు బోవుట
గలచునినై రక్షయు రాతి ♦ గానని కొలువు
బిలువని పేరంటంబును
వలనని చెలిమియును జేయ ♦ వలహర సుమతీ. 81
- క. పుణి బ్రాణము కోమటి
వడికిని బ్రాణంబు సేరు ♦ వసుమతిలోన
గరికిని బ్రాణము పొడము
సేరిని బ్రాణంబు మగువ ♦ సిద్ధము సుమతీ. 82

- క. పులిపాలు దెచ్చియిచ్చిన
నలవడఁగా గుండెఁగోసి ♦ యఱచే నిడిన
దలపొడుగు ధనముఁ బోసిన
వెలయాలికిఁ గూర్చిలేదు ♦ వినురా సుమతీ. 83
- క. పెట్టిన దినములలోపల
నట్టడవులకైన వచ్చు ♦ నానార్థములున్
బెట్టని దినముల గనకపు
గట్టెక్కిన నేమిలేదు ♦ గదరా సుమతీ. 84
- క. పొరుగునఁ పగవాఁడుండిన
నిరవొందగ వ్రాతఁగాడె ♦ యేలికయైనన్
ధరఁగాపు కొండమాడినఁ
గరొలకు బ్రతుకు లేదు ♦ గదరా సుమతీ. 85
- క. బంగారు కుడువబెట్టకు
సంగరమునఁ బాటిపోకు ♦ సరసుఁడైనెనే
నగడి వెచ్చములాడకు
మెగలితోఁ జెలిమివలదు ♦ వినురా సుమతీ. 86
- క. బలవంతుడ నాకేమని
పలుపురతోఁ నిగ్రహించి ♦ పలుకుట మేలా
బలవంతమైన సర్పము
చలిచీమల చేతఁ జిక్కి ♦ చావచె సుమతీ. 87
- క. మండలపతి సముఖింబున
మెండైన ప్రధాని లేక ♦ మెలగుట యెల్లన్
గొండంత మదపుఁజేనుఁగు
తొండము లేకుండినట్లు ♦ దోచుర సుమతీ. 88

- క. మంత్రిగల వాని రాజ్యము
తంత్రము నెడకుండ నిలుచుఁ దఱుచుగ ధరలో
మంత్రివిహీనుని రాజ్యము
జగ్రతపుగీలూడినట్లు • జరుగదు సుమతీ. 89
- క. మాటకు బ్రాణము సత్యము
కోటకుఁ బ్రాణంబు సుభట • కోటి ధరిత్రిన్
బోటికిఁ బ్రాణము మానము
చీటికిఁ బ్రాణంబు వ్రాలు • సిద్ధము సుమతీ. 90
- క. మానఘను డాత్మ ధృతి చెడి
హీనుండగు వాని నాశ్ర • యించుట యెల్లన్
మానెడు జలములలోపల
నేనుఁగుమెయి దాచినట్లు • లెఱుగుము సుమతీ. 91
- క. రాపోమ్మని పిలువని యా
భూపాలునిఁ గొల్వభక్తి • ముక్తులు గలవే
దీపంబు లేని యింటను
జేపున కీళ్ళాడినట్లు • సిద్ధము సుమతీ. 92
- క. రూపించి పలికి బొంకకు
ప్రాశగుచ్చుటయు నెగ్గు • పలుకకు మదిలోఁ
గోపించు రాజు గొల్వకు
పాడపు జేరెడు సొరకు • పదిలము సుమతీ. 93
- క. లావుగల వానికంటెను
భావింపఁగ నీతిపరుఁడు • బలవంతుండౌ
గ్రావంబుత గజంబును
మావటివాఁడెక్కినట్లు • మహిలో సుమతీ. 94

- క. నట్టనైన చేను నున్నకు
కట్టనైనను బంధుజనుల ♦ కడ కేగకుమీ
పరులకు మర్మము సెప్పకు
పటికికి దళవాయి తనము ♦ బెట్టకు సుమతీ. 95
- క. వరిపంట లేని యూరును
దొరయ్యుడని యూరు తోడు ♦ దొరకని తెరువున్
ధరను బలి లేని గృహమును
నరయంగా రుద్రభూమి ♦ యనదగు సుమతీ. 96
- క. వినదగు నెవ్వరు సెప్పిన
వినినతనె వేగపడక ♦ వివరింపఁ దగున్
కని కల్ల నిజముచెలిసిన
మనుజుఁడె పో నీతిపరుడు ♦ మహిలో సుమతీ. 97
- క. వీడెము సేయనినోరును
జేడెల యధరామృతంబు ♦ గ్రోలనినోరు
బాడంగ రానినోరును
బూడిద కిరనైనపాడు ♦ బొందర సుమతీ. 98
- క. వెలయాలివలనఁ గూరిమి
గలుగదు మఱి గలిగెనేని ♦ కడతేరదుగాఁ
బలువురు నడిచెడు తెరువునఁ
బులు మొలవదు మొలిచెనేనిఁ ♦ బొదలదుసుమతీ. 99
- క. శుభముల నొందని చదువును
నభినయమును రాగరసము ♦ నాదనిపాటల్
గుభగుభలు లేనికూటమి
నభ నెచ్చని మాటలెల్ల ♦ జప్పన సుమతీ. 100

- క. సరసము విరసము కొఱకే
పరిపూర్ణ సుఖాబు లధిక బాధల కొఱకే
పెరుగుట విఱుగుట కొఱకే
ధరతగ్గుట హెచ్చుకొఱకే • తథ్యము సుమతీ. 101
- క. మేలెంచని మాలిన్యని
మాలను నగసాలవాని • మంగలి హితుగా
నేలిన నరపతి రాజ్యము
నేలఁ గలసిపోవు గాని • నెగడమ సుమతీ. 102
- క. స్త్రీలయెడ వాదులాడకు
బాలురతో జెలిమిసేసి • భాషింపకుమీ
మేలైన గుణము విడువకు
మేలినపతి నిదసేయ • కెన్నఁడు సుమతీ. 103
- క. సిరిదా వచ్చినవచ్చును
సలితముగ నారీకేశ • సలిలము భంగిన్
సిరిదాఁ బోయినఁ బోవును
కర్మమిగిన వెలగపాడు • కరణిని సుమతీ. 104
- క. మది నొకని వలచియుండఁగ
మదిచెడి యొక క్రూరవిటుఁడు • మానక దిరుగున్
అది చిలుక పిల్లి పట్టినఁ
జదువునె యాపజరమున • జగతిని సుమతీ. 105
- క. పుత్రోత్సాహము తండ్రికి
బుత్తుఁడు జన్మించినపుడే • పుట్టదు జనుల
పుత్తునిఁ గనుగొని పొగడగఁ
బుత్తోత్సాహాబు నాఁడు • పొందురసుమతీ. 103

క. వెలయాలు సేయుబాసలు

వెలయఁగ నగసాలిపొందు ♦ వెలమల చెలిమి

గలలోనఁ గన్నకలిమియు

విలసితముగ నమ్మరాదు ♦ వినురా సుమతి.

107

క. వేసరపు జాతికానీ

వీసముఁ దాఁజేయనట్టి ♦ వెంగలిగానీ

దాసికొడుకైనఁ గానీ

కాసులు గలవాఁడె రాజు ♦ గదరా సుమతి.

108

సంపూర్ణము.

హైదరాబాద్ నగర పంచాయతీ

హారీ వాచకములు

అగ్రధర్మాపాలకారములు. సాంస్కృతికములలో గుర్తింపబడినవి

ప్రాథమిక విద్యాశిక్షణయందు చక్కని యనుభవము

గలవారిచే వ్రాయబడినవి.

మొదటి తరగతి	0-8-0	ఐదవ తరగతి	0-8-0
రెండవ తరగతి	0-8-0	ఆరవ తరగతి	0-7-0
మూడవ తరగతి	0-4-0	ఏడవ తరగతి	0-6-0
నాలుగవ తరగతి	0-5-0	ఎనిమిదవ తరగతి	0-8-0

సాంస్కృతిక వాచకములు

G. RANGARAO NAIDU B.A., L.T.,
M. VISHAKATARATNAM B.A.

(ఎల్.ఐ.ఐ.టి. పాఠశాలలలో ఉపవాచకములుగా నుపయోగింప దగినవి.)

మొదటి పుస్తకము (పెద్దపైపులో) 2వ తరగతికి	0-3-0
రెండవ పుస్తకము మూడవ తరగతికి	0-3-0
మూడవ పుస్తకము నాలుగవ తరగతికి	0-4-0
నాలుగవ పుస్తకము ఐదవ తరగతికి	0-5-0

జనరల్ నాలెడ్జి - సివిక్సు రీడరు

రెండవ తరగతి	0-8-0	నాలుగవ తరగతి	0-5-0
మూడవ తరగతి	0-4-0	ఐదవ తరగతి	0-6-0

హిందూదేశ చరిత్రము

నాలుగవ తరగతికి (అడిదం నారాయణమూర్తి M.A., L.T.)	0-4-0
ఐదవ తరగతికి డిటో	0-4-0
మొదటిపాఠము } (తెలికెడల్ల సూర్యప్రకాశరావు,	0-8-0
రెండవపాఠము } డి. యే., యల్. టి.,	0-10-0
మూడవపాఠము }	0-12-0

వలయువారు:-

ది ఓరియెంటల్ పబ్లిషింగ్ కంపెనీ, (హైదరాబాద్)

హెడ్ క్వార్టర్స్:- తెనాలి,

ప్రొఫెసర్ - గుంటూరు, మైదాపూర్, విజయవాడ,

